

Til Ellen.

SÆRTRYK

Sønderjydske Kvinder

under Fremmedherredømmet

Udgivet af

Hanne Jenssen og

Margrethe Løbner-Jørgensen

Tredie Del

1944

SØNDERJYDSK BOGFORLAG
HADERSLEV

Dorthea Hanssen, Nørremølle.

(1855-1939)

Min Mor, Dorthea Hanssen, fødtes den 9. Marts 1855 i Draaby ved Æbeltoft som ældste Datter af Gaardejer Jakob Hansen. Faderen havde som Soldat været med i hele Trearskrigen, og var siden da ikke rigtig rask. Mor mindedes ham som meget faamælt. Hendes Mor, Ane Kjerstine Rasmusdatter, var en dygtig Kone med mange Interesser.

I Hjemmet var ogsaa hendes Fars Stedmoder, en elskelig »Bedste«, der i syv Aar havde været i Pouline Worms Hjem i Hyllested Præstegaard, og som stadig bevarede Forbindelsen med Familien der. Mor huskede tydelig Pouline Worms' og hendes Moders Besøg i Hjemmet. Bedstemoderen sad meget af Tiden ved Bilæggeren og spandt og strikkede Strømper. Hun kunde hele Balles Lærebog udenad og rettede Børnene, naar de læste deres Lektier; men hun kunde ogsaa mange Rim og Remser og mange Sange, som hun lærte Børnene.

Vinteraftnerne hyggede man sig i Hjemmet, i Almindelighed forsamlet om Lysetpaaetlille Bord i Nærheden af Bilægge-

Dorthea Hanssen.

ren. Bedstemoderen og Moderen spandt, Dorthea karte de og hendes Søster Hansine, der endnu lever i Draaby, strikkede og læste samtidig højt. De benyttede flittigt et godt Bibliotek, som fandtes i Skolen.

Mor var ikke hele sin Barn-dom i sit Hjem.

Da hun var tre Aar, »laante« Morfaderen hende med hjem til Drammelstrup, hvor han boede paa en Gaard sammen med en ugift Søn og Datter. Dette Besøg kom ejendommeligt nok til at vare hele seks Aar. Familien der kom meget sammen med Vilhelm Beck, der paa den Tid var Præst i Ørum, og Hjemmet var stærkt præget af ham. Over for Mor var Morbroderen meget streng. Han havde en Mester Erik, som han ikke sparede paa. Endnu før hun kom i Skole, forlangte man af hende, at hun udenad skulde kunne en Del tunge Salmer. Den første, hun lærte, var saaledes: »Det er saa svært det ene Punkt: Forlad de onde Veje!« Hun undrede sig siden over, at de ikke i Stedet for lærte hende mere barnlige eller letfattede Salmer og Sange.

Hjemme i Draaby havde Mor været Ven med hele Gaden, men her maatte hun ikke komme sammen med andre Børn, hvad hun savnede meget. Hun lagde sig undertiden ned og kiggede ud under Porten for at tale med Børnene ude paa Vejen. Ved Maaltiderne maatte hun altid staa op og spise. Et lyst Punkt var der dog. Der hørte til Gaarden en dejlig Have, og den blev rigtig hendes Fristed. Hun fik tidlig Kærlighed til Blomster, og den holdt sig til hendes sidste Dage. Om denne sin Barndoms Have maa hun have fortalt levende; thi da hun mange Aar senere vaagede ved sin Svigerinde Cecilie Finks Dødsleje, bad denne: »Aa, Dorte, fortæl mig igen om den Have, jeg synes, jeg kan se den for mig!«

Da Mor var seks Aar, begyndte hun at gaa i Skole, hvad hun ikke var glad for, da Læreren pryglede hver Dag. —

Efter Bedstefaderens Død og Morbroderens Giftermaal kom hun nu endelig tilbage til sit Hjem i Draaby. Hun var da ni Aar. Hun undrede sig meget over, at hendes Søster, som var seks Aar gammel og meget let græd, naar noget gik hende imod, ikke fik af Mester Erik, som hun selv var saa vant til hos Morbroderen. Men snart opdagede hun, at de derhjemme slet ikke havde noget, der hed saadan.

Skolegangen i Draaby hos Lærer O. C. Christensen mindedes Mor som en daglig Fest, saa det var baade i Hjem og Skole, Forandringen var stor. Christensen var enestaaende til at fortælle og synge for dem. Han havde til sit attende Aar været Murer, men ved at høre den kendte grundtvigsk prægede Seminarieforsstander Ludvig Christian Møller fra Ranum fik han Lyst til at blive Lærer. Det blev han til Fulkommenhed, efter Mors Opfattelse, som hun selv har skrevet i nogle Erindringer, saa han mange Aar med stor Dygtighed virkede til Velsignelse for sin Egn Ungdom.

Mor var meget la... havde hun glemt at... Marken ude ved Kat... om det. Hun maatte... deren, som havde o... var paa Vej ud mod... heraf inspirere til at... meget lille«. Siden g...

Krigen i 1864 na... Køerne, saa hun p... per med skinnende... virret rundt mellem... kvartering paa Gaar... Officer tog Gæsteva... lagde de et tykt La... havde i Huset, tog... Bedstemoderen og f... Indkvartering døde... Det gjorde Indtryk p... længe i Hjemmet, a... viste deres Medfølel...

Da Mor var 12 A... til et Par Gange om... Mine Hansen. Elise... Fruens Søster, Phil... vig, og var blevet s... Lise Hansen blevet... herom selv skrevet:... denne det endnu m... Hjem, delte hun ud... hundredfold Frugt... Dag sang hun: »Se... lærte den straks. S... Arbejdet gik som e...

Gennem Lise og... Højskole, og i 1874... gørende Betydning... nemmelig for, hvac... flere varige Venskab...

Mor var meget lærenem, ikke mindst m. H. t. Sange. En Aften havde hun glemt at faa Faarene, som hun skulde passe, hjem fra Marken ude ved Kattegat, og var gaaet i Seng, før hun kom i Tanke om det. Hun maatte da op og den lange Vej ud efter dem. Moderen, som havde ondt af hende, fulgte imidlertid med. Mens de var paa Vej ud mod Havet, stod Maanen op, og Mormor lod sig heraf inspirere til at synge Baggesens: »Der var en Tid, da jeg var meget lille«. Siden glemte Mor ikke denne Sang. —

Krigen i 1864 naaede ogsaa Draaby. En Dag, da Mor vogtede Køerne, saa hun pludselig hele Landevejen fuld af tyske Tropper med skinnende Pikkelhuer. Hun skreg højt af Angst og løb forvirret rundt mellem Køerne. Der fulgte en streng Tid. De fik Indkvartering paa Gaarden. Tropperne viste sig at være Østrigere. En Officer tog Gæsteværelse og Storstue for sig. Paa Dagligstuegulvet lagde de et tykt Lag Halm, og her laa de menige. Alt, hvad man havde i Huset, tog de i Brug. Forældrene maatte saa sammen med Bedstemoderen og fem Børn nøjes med Soveværelset. Under denne Indkvartering døde den yngste Søster, der knap var et Aar gammel. Det gjorde Indtryk paa Familien, at Soldaterne, der havde været saa længe i Hjemmet, at de var kommet til at holde af den lille, herved viste deres Medfølelse og gjorde, hvad de kunde for at lette Sorgen.

Da Mor var 12 Aar gammel, kom hun sammen med en Veninde til et Par Gange om Ugen at gaa i Syskole i Æbeltoft hos Elise og Mine Hansen. Elise havde været Lærerinde i et Hjem i Grenaa, hvor Fruens Søster, Philipine Larsen, havde været i Huset hos Grundtvig, og var blevet stærkt paavirket af det. I dette Hjem var ogsaa Lise Hansen blevet præget af den samme Aandsstrømning. Mor har herom selv skrevet: »Havde vor egen Skole været mig kær, saa blev denne det endnu mere. Hvad Elise Hansen havde modtaget i dette Hjem, delte hun ud med glad og rund Haand, og det har baaret hundredfold Frugt gennem alle de Elever, hun havde. Den første Dag sang hun: »Ser til Fuglene i Luften« med en Varme, saa jeg lærte den straks. Saadan kom Salmer og Sange Dagen lang, og Arbejdet gik som en Fest.«

Gennem Lise og Mine Hansen fik Mor Lyst til at komme paa Højskole, og i 1874 tog hun paa Askov. Opholdet her blev af afgørende Betydning for hende, og hun følte sig Livet igennem taknemmelig for, hvad hun her havde modtaget. Hun sluttede her flere varige Venskaber, bl. a. med Schrøders og med Julie Marstrand.

Efter Højskoleopholdet vilde hendes Moder gerne have haft hende paa en Gaard, Høgholm, hvor hun i sine unge Dage selv havde været, men da Mor saa Folkestuen der, vilde hun ikke for nogen Pris dertil. Hun kom saa i Stedet som Mejerske til la Cours paa Skærsø i Draaby Sogn. Forvalteren der, Peter Petersen, Ørsted, fik til første Oktober 1874 sin gode Ven fra Lyngby Landbrugsskole, Christen Hanssen fra Nørremølle, dertil som Mejeribestyrer. Her lærte Far og Mor hinanden at kende.

Efter Mors Død, da hele deres Ungdomstid var kommet til at staa saa klart for ham, skrev Far en Gang i et Brev: »Det, der gjorde saa stærkt Indtryk paa os alle, var, at Dorthea sang, saa det klang, — og vi sang med! Den 21. Januar 1875 blev vi forlovede. Vi gik hjem for at fortælle det til hendes Forældre. Da vi gik forbi Draaby Kirke, ringede Klokkeren Solen ned, og havde ladet Kirkedøren staa aaben. Vi listede usete ind, gik op og knælede ved Alteret og bad om Velsignelse til vor Pagt. Og ingen saa os gaa derfra«.

Til Maj 1875 kom Mor til Nørremølle som Mejerske. Hun kom især til at staa Svigerfaderen meget nær. Til Fars Søkende fik hun et varmt og varigt Venskabsforhold. Endnu 45 Aar senere kunde en af Svigerinderne takke hende for, at de altid havde kunnet bevare Følelsen af, at det var deres gamle Hjem, de besøgte, naar de kom til Nørremølle.

Vinteren 1875 var Far paa Askov. Ogsaa for ham blev Opholdet her en afgørende Oplevelse. Gennem Schrøders lærte han at kende Mads Aggers fra Kølhed ved Lemvig, og han aftalte, at Mor skulde komme op og være Mejerske hos dem. Mads Agger kom rejsende til Askov for at aftale Sagen nærmere med Far. Den første Morgen, Mor var der, blev der kaldt tidligt paa hende, om hun vilde komme og malke. Det hørte paa Mors Egn ikke med til Mejerskernes Bestilling at malke, saa hun blev noget overrasket, men da hun ikke rigtig vidste, hvad Far paa hendes Vegne havde aftalt, turde hun ikke nægte det, og i det Aar hun var der, malkede hun saa daglig 14 Køer. Da man senere i Overensstemmelse med Egnens Skik gik ud fra, at hun ogsaa skulde slagte Køer og Faar, sagde hun dog Nej.

Mor havde ikke medbragt Malketøj, men da hun den følgende Søndag var i Bøvling Kirke, kom hun til at se paa Pastor Jessens Præstekjole og fandt ud af, at hun af Sækkelærred nok kunde sy en lignende Kjole, der kunde bruges til Malkningen. Pastor Jessen, der senere kom til Ødis, kom Mor iøvrigt til at sætte megen Pris paa. Ogsaa Mads Aggers blev Mor meget glad for og bevarede Forbindelsen med dem, saalænge de levede.

I 1876 var Far Julie Marstrand v Trier, Vallekilde. Opholdet her betalt med Kost og tilleg. Søndag gik han i efter hvad han havde drag fra hele Landet i, hvad der i de

I Oktober 1877 bjerg, i Hejls Sog. Maj 1878 holdt var med. De havde og overtog Nørre

Trods de vans blev Aarene i Hø baade ude og ind købe Mælk og la

Der var paa F Del i. Far ledede Kolding for at ogsaa deltog i E

I 1891 blev F da efter hans Ø ønskede at overt syv Børn. Deres da den en Gang og derfor var bl

Far var danskl havde opteret fo Da de som dans offentligt vedrø dem at komme havde været me

Allerede fra I prøjsisk Unders faaet. Den 4. N efter en Operati vember indgav

I 1876 var Far blevet Soldat i København. Mors gode Veninde Julie Marstrand var i Mellemtiden blevet gift med Forstander Ernst Trier, Vallekilde. Mor kom derfor i 1877 som Elev til Vallekilde. Opholdet her betalte Far for hende. Som Soldat holdt han sig selv med Kost og tillod sig kun om Søndagen varm Middagsmad. Hver Søndag gik han i Vartov, og hver Uge købte han Højskolebladet, der, efter hvad han har fortalt, dengang tit ret udførligt refererede Foredrag fra hele Landet, saa han havde Indtryk af at kunne følge med i, hvad der i de Kredse optog Sindene.

I Oktober 1877 købte hans Far en meget forfalden Gaard, Stavnsbjerg, i Hejls Sogn ved Kolding, som Far forpagtede, og den 16. Maj 1878 holdt de Bryllup der. Mange af deres Ungdomsvenner var med. De havde her deres Hjem, indtil de i 1891 flyttede hjem og overtog Nørremølle.

Trods de vanskelige Tider for Landbruget i Kongeriget i 80erne blev Aarene i Hejls en lykkelig Tid. Der var nok at tage fat paa baade ude og inde. Gaarden blev sat i Skik, og de begyndte at opkøbe Mælk og lavede det første Centrifugemejeri paa Egnen.

Der var paa Egnen et stærkt aandeligt Røre, som de tog livligt Del i. Far ledede Gymnastik i Hejls, og ikke sjældent kørte de til Kolding for at deltage i Møder paa Højskolehjemmet, ligesom de ogsaa deltog i Efteraarsmøderne paa Askov.

I 1891 blev Farfar paa Nørremølle syg, og Far og Mor overtog da efter hans Ønske Gaarden, da Fars Bror, H. P. Hanssen, ikke ønskede at overtage den. I April flyttede de fra Stavnsbjerg med syv Børn. Deres store sorte Hund kunde de desværre ikke faa med, da den en Gang ved Kjær Mølle havde gået ad en tysk Gendarm og derfor var blevet udvist af det tyske Rige.

Far var dansk Undersaat, idet han 15 Aar gammel i Oktober 1870 havde opereret for Danmark, og siden havde han opholdt sig der. Da de som danske Undersaatte var afskaaret fra at deltage i noget offentligt vedrørende det nationale, var det en haard Overgang for dem at komme tilbage. Paa Baggrund af det rige Liv, de i Hejls havde været med i, føltes det dobbelt svært.

Allerede fra Hejls ansøgte Far Regeringen i Slesvig om at blive prøjsisk Undersaat — men havde endnu ved Afrejsen intet Svar faaet. Den 4. Nov. 1892 døde hans Far, Christen Hanssen, i Kiel efter en Operation og blev begravet den 11 November. Den 20 November indgav Far Ansøgning til Landraaden om Bosættelsestillæ-

delse i deres eget Hjem, men næste Dag fik de en Udvisningsordre med Paabud om at være ude af Landet inden otte Dage. Far søgte Fristen udsat i to Maaneder for at appellere, først til Regeringen i Slesvig, der gav Afslag, derefter til Overpræsidenten, der ligeledes afslog, og endelig til Indenrigsministeriet i Berlin.

Far har herom skrevet: »Gustav Johannsen var vor Rigsdagsmand og Landdagsmand. Han stod paa en meget venskabelig Fod med Indenrigsminister Herford. En Dag vinkede denne Gustav Johannsen ind i Ministerværelset, hvor hele min lille Sag laa paa Bordet. Mig personligt var der intet og kunde der ikke være noget imod, men des mere mod min Broder Hans Peter og min Far. Ved Gustav Johannsens Mellemkomst opnaaedes, at der blev givet telegrafisk Ordre til at udstede Tilladelsen. Men da var vi saa vidt, at jeg havde lejet et Hus i Kolding og lejet en Skipper til at sejle vort Tøj fra Sottrupskov til Kolding. . . . Vi havde kørt rundt og sagt Farvel til Familie og Venner og kom til sidst til Godsinspektøren paa Sandbjerg. Denne havde været i Sønderborg og havde Besked med, at Tilladelsen kom. . . . Stemningen mod os havde forandret sig. De tyske Præster havde taget vort Parti, da der intet var vundet ved, at vi uden Grund blev jaget ud og Bror H. P. kom til Nørremølle i Stedet. Vi vidste ikke rigtig, om vi vilde og kunde tage imod det, men vi havde intet at rejse til, og saa blev vi«.

En Skuffelse var det imidlertid, at de ikke fik Indfødsret, som vilde have givet dem betydeligt friere Kaar.

For Børnene lettedes Overgangen til den tyske Skole meget ved, at de som Lærer i Snogbæk Skole fik J. H. Schmidt, senere Vojensgaard, der iøvrigt blev en god Ven af Hjemmet. Paa Nørremølle fødtes endnu tre Børn, som senere blev anerkendt som prøjsiske Statsborgere. For den ældste Søn, Jørgen Rudolf, der var født i Hejls og derfor dansk Undersaat, ønskede mine Forældre ikke Fars Skæbne, og han blev derfor kun 9 Aar gammel sendt til Sorø, hvor han kom i Huset hos Pastor Topsøes, som Far og Mor var Venner med fra Hejls, og gik i Skole, indtil han kunde blive optaget paa Akademiet. Ham saa de saa kun i Ferierne.

Følte Far og Mor sig stækkede udadtil, gjorde det vel paa den anden Side sit til, at der blev levet saa meget des rigere inden Døre, først og fremmest i Familien selv og sammen med Folkene. Vi havde altid Medhjælpere fra »det gamle Land«, som vi ofte blev Venner med for Livet. Mor var trofast til at skrive og holde Forbindelsen

vedlige med dem. gammel laa syg, v gamle Medhjælpere

Vi mindes ikke hvor Mor var med i Arbejdet med go Hønsegaarden, der vedligeholdte sin ti

Baade Far og Mor paa en hyggelig M alle. Især elskede ogsaa Selma Lagerstrups Komedier o der tit leget i Hav

Kom der Gæster fortælle noget, blev gode Venner. Kom lege. I Stuehuset p var lagt til Nørremø tigt benyttet til Gym at der blandt vore Mange paa Egnen

Da Frimenighed og Mor sig dertil. en Prædiken derhj

Som fra Hejls fo Efteraarsmøderne i

Der raadede sto store Krav til Mo ogsaa maatte tage meren 1914 havde lørdag 30. Maj til tit spændt for og erne bragte gerne

Var Far og Mo de ogsaa selv at l get. Moder kom l med alle. Engang hun kom til at sk

vedlige med dem. Endnu den sidste Fødselsdag, da hun 83 Aar gammel laa syg, var der af de mange Breve, hun modtog, tre fra gamle Medhjælpere fra 1891, det første Aar de var paa Nørremølle.

Vi mindes ikke Begrebet en kedelig Hverdag. Der var festligt, hvor Mor var med. Hun havde et godt Helbred og kunde gaa foran i Arbejdet med godt Humør. Ikke mindst interesserede hun sig for Høsegaarden, der indbragte flere Præmier, og for Haven, hvor hun vedligeholdte sin tidligt vakte Interesse for Blomster.

Baade Far og Mor var ivrige for, at ogsaa Fritiden blev brugt paa en hyggelig Maade. Vinteraftener læste Far gerne højt for os alle. Især elskede han Holberg og Blicher, ikke mindst Blicher, men ogsaa Selma Lagerlöfs »Jerusalem«, Reuters »Landmandsliv«, Hørstrups Komedier og forskelligt andet husker jeg. Om Sommeren blev der tit leget i Haven.

Kom der Gæster Nord fra, der kunde holde et Foredrag eller fortælle noget, blev »Salen« ryddet, og der gik Bud efter en Kreds af gode Venner. Kom der unge i Besøg, benyttedes Salen tit til Sanglege. I Stuehuset paa »det gamle Boel«, en mindre Gaard, der ved Arv var lagt til Nørremølle, lod de indrette en Gymnastiksal, der blev flittigt benyttet til Gymnastik og Folkedanse, og de sørgede saa gerne for, at der blandt vore Medhjælpere var en, der kunde lede Gymnastik. Mange paa Egnen mindes endnu festlige Aftener paa det gamle Boel.

Da Frimenigheden i Stenderup blev dannet (1902), sluttede Far og Mor sig dertil. Naar de ikke kunde komme til Kirke, læste Far en Prædiken derhjemme, og der blev sunget nogle Salmer.

Som fra Hejls fortsatte de ogsaa herfra med som Regel at tage til Efteraarsmøderne i Askov, hvor de ofte traf bekendte fra yngre Dage.

Der raadede stor Gæstfrihed i Hjemmet, og det stillede jo især store Krav til Mor, der foruden at passe den daglige Husholdning ogsaa maatte tage sig af Gæsterne. Saaledes husker jeg, at vi i Sommeren 1914 havde stadig vekslende Gæster uafbrudt lige fra Pinse-lørdag 30. Maj til den 2. August. Naar vi havde Gæster, blev der tit spændt for og kørt en Tur, som saa gerne gik til Dybbøl. Gæsterne bragte gerne et frisk Pust med sig.

Var Far og Mor glade for at modtage Gæster i Hjemmet, nød de ogsaa selv at komme ud at rejse, og de oplevede da altid meget. Moder kom let i Lag med Folk og havde stor Evne til at tale med alle. Engang traf hun i Toget en blind Pige fra Lyngby, som hun kom til at skrive sammen med, og det førte til, at Mor invi-

terede hende sammen med hendes Familie ned til os en Sommerferie, og vi bevarede siden Forbindelsen med hende. Det har nok lyst lidt op i den blindes Tilværelse.

Det var i det hele taget forbavsende, hvad Mor overkom at huske og faa udrettet ud over, hvad det daglige Arbejde krævede. Ikke mindst førte hun en meget omfattende Brevveksling, og hendes Breve var altid meget levende.

Fars gamle ugifte Farbroder H. P. Hanssen, der i mange Aar var Købmand i Kina, siden i London, holdt stadig Forbindelsen med det gamle Hjem. Da han i 1850 drog hjemmefra, aftalte han og Farfar, at de hver Maaned skulde skrive til hinanden. Selv om Brevene forblev ubesvarede, skulde de blive ved, indtil de havde Vished for, at den anden Part var død. Efter Farfars Død fortsatte Far og Mor denne Brevveksling, og det var især Mor, der skrev til ham, og som han satte meget højt. Han kom regelmæssigt hvert andet Aar til Sønderjylland, og boede saa en Maanedstid paa Nørremølle. Især i den Tid var saa Hjemmet Samlingssted for den større Familie, som altid glædede sig til en Tur til det gamle Hjem.

Holdt Mor saaledes Forbindelse ud til vide Kredse, forsøgte hun ikke derover mere nærliggende Opgaver. Da der engang brændte et Hus i Nabolaget, hvor der blandt Beboerne var en gammel Kone, som efter Beskrivelsen maa have haft Kræft, kunde man let faa de raske anbragt, men den syge vilde ingen have. Hun blev saa kørt til Nørremølle og laa til Sengs der. Hun udbredte en saadan Stank i hele Huset, at min ældste Bror mange Gange, naar han kom fra Skole for at spise til Middag, mistede Appetiten og vendte om og gik i Skole igen uden at faa noget at spise. I de fire Maaneder, det varede, ordnede Mor selv den syge med Vask og Forbinding. Et andet lille Træk, som jeg syntes fortjener at mindes, er følgende: En Nabokone, der sammen med sin Familie skulde udvandre til Amerika, havde ingen Kaabe, og Far foreslog da Mor: »Da kunde du da let give hende din«. Den fik hun, men Mor maatte selv i tre Aar nøjes med et Sjal, inden der igen kunde blive Raad til en ny Kaabe til hende selv.

Under Krigen 1914-1918 hvilede der meget paa Mor. Sammen med mange andre blev Far arresteret den tredie August. Den ældste Søn, der nu var Ingeniør i et dansk Firma i Rusland, blev undervejs hjem indkaldt til Militærtjeneste i København, den yngste laa ved Krigens Udbrud som Soldat i Berlin. To Karle fra Konge-

riget maatte straks blev indkaldt som ty tilstrækkelig Hjælp. som tit, naar det kn

De fire onde A forstaa den Glæde levede ligesom hel

Umiddelbart eft trup, og her i der sammen. De kund teresse fulgte de d en Del af de dans Maal frit at kunne forbudt, og de delt kulturelle Liv, der levende Interesse d domsforeningens M til Foreningens Æ en Del af det, der

I 1928 fejrede stor Kreds af Fan bryllup. Mange af Lejligheden til at Men ogsaa Sorger tre voksne Børns

Mors Liv spænd Aar efter Genfore met i Berøring me hele hendes Livsin

Omflytningen fr glad ved i Betragtr fandt hun sig hurti af dem. Ved sin sta de Nord og Syd fo knytte det skilte s

Naar Mor saa ti hvad hun havde fa faldet paa hendes faldet paa de liflig

riget maatte straks rejse hjem til dansk Militærtjeneste, og vor Røgtter blev indkaldt som tysk Soldat. Vi stod saaledes lige foran Høsten uden tilstrækkelig Hjælp. Det var ikke saa let for Mor at faa alt til at gaa, men som tit, naar det kneb, viste hun ogsaa nu stor Koldsindighed og Mod.

De fire onde Aar fik jo omsider en Ende, og faa kan vel helt forstaa den Glæde, Far og Mor oplevede, da det igen lysnede. De levede ligesom helt op paany. —

Umiddelbart efter Krigen byggede de sig Nørrehus i Vester-Sottrup, og her i deres tredie Hjem oplevede de over 20 gode Aar sammen. De kunde nu frit modtage, hvem de vilde. Med stor Interesse fulgte de den danske Administration, og de blev Venner med en Del af de danske Embedsmænd, der kom derned. De nød i fuldt Maal frit at kunne gaa til Møder, hvad jo tidligere havde været dem forbudt, og de deltog i det hele taget med Glæde i det rigere danske kulturelle Liv, der nu blev Mulighed for. Ikke mindst fulgte de med levende Interesse de unges Færden, og de deltog saa flittigt i Ungdomsforeningens Møder paa Forsamlingsgaarden, at de blev udnævnt til Foreningens Æresmedlemmer. De fandt vel her en Genklang af en Del af det, der i deres unge Dage stærkt havde optaget dem.

I 1928 fejrede de deres Guldbryllup, hvortil de havde samlet en stor Kreds af Familie og Venner, og ti Aar senere deres Diamantbryllup. Mange af deres gamle Medhjælpere var med og benyttede Lejligheden til at takke dem for den Tid, de havde været hos dem. Men ogsaa Sorgerne hjemsøgte dem i disse Aar, idet de oplevede tre voksne Børns Død. —

Mors Liv spændte over et Tidsrum fra 10 Aar før 1864 til 20 Aar efter Genforeningen. Allerede i sit Hjem var hun tidligt kommet i Berøring med de Aandsstrømninger, der blev bestemmende for hele hendes Livsindstilling, og som hun vedblev at være rodfæstet i.

Omflytningen fra Hejls til Sundeved var Mor paa Forhaand ikke glad ved i Betragtning af de Kaar, de maatte gaa ind under. Derimod fandt hun sig hurtigt hjemme blandt Sønderjyder og følte sig som en af dem. Ved sin stærke og varige Tilknytning til, hvad der levedes baade Nord og Syd for Kongeaen har hun paa sin Plads været med at knytte det skilte sammen.

Naar Mor saa tilbage over sit Liv, følte hun sig taknemmelig for, hvad hun havde faaet Del i, og trods de Skygger og Sorger, der var faldet paa hendes Vej, kunde hun sige, at ogsaa for hende var Snorene faldet paa de liflige Steder.

Rigmor Petersen.